

Kn.remissvar@regeringskansliet.se
Kn.e.remissvar@regeringskansliet.se

Yttrande avseende Statens energimyndighets hemställan angående förordning om statligt stöd för energiberedskapsåtgärder

Redogörelse för ärendet

Den 25 september 2025 inkom Klimat- och näringslivsdepartementet med en Begäran om yttrande över hemställan angående förordning om statligt stöd för energiberedskapsåtgärder KN2025/01648.

Länsstyrelsens ställningstagande

Länsstyrelsen i Västmanlands län (nedan Länsstyrelsen) är positiv till förslaget om förordningen om statligt stöd för energiberedskapsåtgärder då förordningen skapar förutsättningar att genomföra beredskapsåtgärder också i näringslivet.

Länsstyrelsen anser dock att Energimyndigheten bör ansvara för att organisera arbetet med att utforma stödåtgärder, hantera ansökningar, ta beslut om statligt stöd samt följa upp förordningens tillämpning. Det vill säga att Energimyndigheten bör följa upp att stödtagaren följer de villkor som ställts i beslutet om tilldelat statligt stöd.

I det fall tillsynsuppdraget tillfaller länsstyrelserna så innebär de en tillkommande uppgift och ett ökat personalbehov. Finansiering för uppgiften bör därför säkerställas. Vidare finns behov av ökad tydlighet och vägledning kring hur energiberedskapsfrågor bör kopplas till RSA-processen för att säkerställa en relevant och samordnad hantering. Ny lagstiftning är att vänta i form av lagen om kommuners och regioners grundläggande beredskap (LKRB), vilket kommer att påverka både föreskrifter och tillsyn kopplat till RSA.

Vidare har Länsstyrelsen följande medskick:

- Länsstyrelsen anser att det är otydligt vem eller vilka verksamheter som kan ta del av det statliga stödet enligt förslaget.

Det uppges på sida 11 att

- *”finansiering får inte heller ske för åtgärder som gör att en aktör lever upp till krav i lag eller annan föreskrift, oaktat vilken sektorsreglering som avses.”*

Utifrån skrivningen på sida 11 försvinner exempelvis kraftvärmebolagens möjlighet att söka stödet, då de omfattas av elberedskapslagen (1997:288).

samt på sida 9 att

- *”Enligt föredraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF) art. 107 får statligt stöd inte ges till aktörer som är verksamma på marknaden.”*
- *”Alla transaktioner till marknadsaktörer måste därför antingen notifieras till kommissionen och genomföras först efter deras godkännande, vara en följd av en konkurrenssatt upphandling, eller ske via en stödordning som medger undantag från huvudregeln.”*

På sida 9 framgår det även att samhällsviktiga verksamheter oftast bedrivs på den öppna marknaden och bör därmed inte ha möjlighet att söka statligt stöd. Det framgår även att det i vissa fall inte är möjligt att genomföra finansieringen efter konkurrenssatt upphandling. Det framgår inte heller om eller vilken stödförordning som skulle medge undantag från huvudregeln.

Med anledning av otydligheten kring vilka aktörer som kan söka stöd vill Länsstyrelsen lyfta frågan om huruvida Energimyndigheten har övervägt alternativa metoder för att möjliggöra stöd till energiberedskapsåtgärder, utöver en stödförordning. En sådan översyn skulle kunna bidra till ökad flexibilitet och tydlighet i genomförandet av åtgärder inom området.

Utifrån detta behöver Energimyndigheten förtydliga vem eller vilka verksamheter som kan ta del av det statliga stödet samt vilka lagar och förordningar som förbjuder verksamheter att söka.

- Nedanstående formuleringar bör förtydligas:

"10 § stödmottagare ska förvara dokumentation av vikt för uppföljning av den Stödfinansierade verksamheten under minst tio år, räknat från det att skyldigheten att upprätthålla förmågan har upphört."

Det finns ett behov av att förtydliga hur 10 § i föreskriften förhåller sig till det angivna laghindret som utesluter vissa verksamheter från att söka stöd. Enligt 10 § ska stödmottagare förvara dokumentation under minst tio år, räknat från det att skyldigheten att upprätthålla förmågan har upphört. Samtidigt, på sida 11, anges att åtgärder som ska upprätthållas enligt lag eller annan föreskrift inte är stödberättigade. Vad som avses med "skyldigheten att upprätthålla förmågan" behöver också förtydligas. Om denna skyldighet är en del av stödbeslutet eller en extern juridisk skyldighet. Hur och när skyldigheten upphör, vilket är avgörande för att kunna tillämpa dokumentationskravet.

För att undvika missförstånd och säkerställa rättssäker tillämpning av regelverket bör det tydligt framgå om skyldigheten att upprätthålla förmågan är något som uppstår genom stödet, eller om det är en befintlig skyldighet enligt annan lagstiftning som utesluter stöd. Vidare bör det klargöras hur upphörandet av denna skyldighet definieras i praktiken.

"12 § Statens energimyndighet ska besluta om ett stöd helt eller delvis inte ska betalas ut om"

Paragrafen är under rubriken "Återbetalning och återkrav av statligt stöd", men 12 § beskriver att ett stöd helt eller delvis inte ska betalas ut. Ska 12 § egentligen vara en skrivning om hel eller delvis återbetalning?

*"13 § en stödmottagare är återbetalningsskyldig om
1. Det finns grund för det enligt 11 § 1, 2, eller 3, eller"*

Här hänvisar Energimyndigheten till 11 § punkt 1, 2 eller 3 i hemställan. I 11 § finns dock inga punkter 1 till 3. Ska det i stället hänvisas till 12 §, som det även gör i 14 §?

"14 § Om en stödmottagare är återbetalningsskyldig enligt 12 §, ska Statens energimyndighet besluta att helt eller delvis kräva tillbaka stödet tillsammans med ränta. Kravet eller räntan får helt eller delvis sättas ned om det finns särskilda skäl"

"15 § På stöd som krävs tillbaka ska ränta betalas från och med den dag som infaller en månad efter det att beslut om återkrav har fattats och efter en räntesats som vid varje tidpunkt överstiger statens utlåningsränta med två procentenheter."

Länsstyrelsen ser ett behov av förtydligande i både 14 och 15 §§, då nuvarande utformning lämnar tolkningsutrymme. Det framgår inte tydligt om Energimyndigheten ska fatta beslut om helt eller delvis återkrav, eller om beslutet även omfattar ränta på återkravet. Formuleringen i 15 § kan tolkas som att ränta ska beslutas från fall till fall, vilket skapar osäkerhet kring tillämpningen. För att undvika missförstånd bör bestämmelserna delas upp i två separata paragrafer – en som reglerar återkravets omfattning, och en som tydligt anger att återkrav ska ske med ränta enligt angiven räntesats. Om det istället är avsikten att ränta ska beslutas särskilt, bör detta framgå uttryckligen i en egen paragraf.

I 15 § står det att ränta ska betalas och blir därför oklart tillsammans med 14 § som kan tolkas att det ska beslutas fall till fall.

Dessutom är det otydligt i 15 § om vilken räntesats som ska gälla. Det går att tolka på följande sätt:

- Statens utlåningsränta + 2 procentenheter
- Endast dagar (eller perioder) som statens utlåningsränta är högre än 2 procentenheter

- Energimyndigheten bör förtydliga vad som anses med "rimlig vinst" på s. 10 då det kan variera stort från verksamhet till verksamhet.

"Den finansiering som sker under förordningen ska motsvara kostnaderna för tillhandahållandet av den aktuella tjänsten av allmänt ekonomiskt intresse, inklusive påslag för rimlig vinst."

Energimyndigheten behöver förtydliga ifall stödmottagaren ska kunna ta ut en vinst från det statliga stödet. Länsstyrelsen undrar ifall Energimyndigheten avser att en vinst från det statliga stödet ska vara ett incitament för verksamheten att arbeta med beredskap? Länsstyrelsen anser att ett vinstdrivande företag redan bör vara intresserad och ha möjlighet att öka beredskapsförmågan.

- Det behövs tydlighet kring formuleringarna på s. 10 (konsekvenser för företag), särskilt vad gäller att stöd ska kunna ges för *"upprätthållandet av en viss förmåga som är motiverad utifrån ett allmänintresse"*. Det är rimligt att förvänta sig en mer konkret beskrivning av vad som avses med detta allmänintresse samt hur det ska bedömas i praktiken.
- Länsstyrelsen undrar om Energimyndigheten har undersökt ifall energiberedskapsåtgärder kan genomföras inom ramen för Lag (1982:1004) om skyldighet för näringsidkare, arbetsmarknadsorganisationer m.fl. att delta i totalförsvarsplaneringen?

De som medverkat i beslutet

I detta ärende där landshövding Acko Ankarberg Johansson beslutat har handläggare Jenny Sarlin varit föredragande. I handläggningen av ärendet har handläggare Cecilia Åhl, Philip Wallgren och tf. säkerhetsskyddschef Oscar Wintzell medverkat. I den slutliga handläggningen har även vikarierande länsråd Stefan Renlund medverkat.

Acko Ankarberg Johansson
Landshövding

Jenny Sarlin
Föredragande